

Міністерство освіти і науки України  
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка  
Факультет фізичної культури  
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проект)  
магістра

з теми: «ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ОЗДОРОВЧОЇ РУХОВОЇ  
АКТИВНОСТІ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ»

Виконала: студентка 2 курсу, групи FKS1-M18z  
спеціальності 017 Фізична культура і спорт  
Орловецька Олена Вікторівна  
Керівник: Юрчишин Ю. В., кандидат наук з  
фізичного виховання та спорту, доцент  
Рецензент: Стасюк І. І., кандидат наук з фізичного  
виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2019 рік

## ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВИНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ФОРМУВАННЯ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ ЯК НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ.....	7
1.1 Теоретичні відомості виникнення спорту для всіх.....	7
1.2 Розвиток, напрями та технології діяльності спорту для всіх у світі.....	13
1.3 Розвиток спорту для всіх в Україні .....	23
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	32
2.1 Методи дослідження .....	32
2.2 Організація дослідження .....	33
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ СПОРТОМ ДЛЯ ВСІХ В УКРАЇНІ.....	35
3.1 Сутність та механізми функціонування спорту для всіх в Україні .....	35
3.1.1 Спорт для всіх як соціальне явище .....	35
3.1.2 Функції системи спорт для всіх в Україні.....	42
3.1.3 Загальні відомості щодо структури спорту для всіх в Україні .....	52
3.2 Ключові засади та особливості управління спортом для всіх в Україні .....	54
3.2.1 Теоретичні особливості управління спортом для всіх в Україні....	54
3.2.2 Планування управління спортом для всіх в Україні .....	61
3.2.3 Аналіз ретроспективи підготовки фахівців з менеджменту та управління спортом для всіх у зарубіжних країнах і Україні .....	69
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕЛЕР.....	86

## ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я;
- ГПО – «Готовий до праці і оборони»;
- ЄС – Європейський Союз;
- ООН – Організація Об'єднаних Націй;
- РЄ – Рада Європи;
- СПРІНТ – «Спортивна реформа, інновації, тренування»;
- ЮНЕСКО – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури);
- CDDS – Постійний комітет з розвитку спорту Ради Європи
- EPAS – Enlarged Partial Agreement on Sport (Розширена часткова угода про спорт).

## ВСТУП

**Актуальність теми.** В основних документах ООН (резолюції Генеральних Асамблей «Спорт як засіб сприяння вихованню, здоров'ю, розвитку і миру» [11, с. 46]), ЮНЕСКО (Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту [21, с. 468]), Всесвітньої організації охорони здоров'я (Глобальна стратегія з харчування, рухової активності та здоров'я [48]), Ради Європи (Європейська спортивна хартія [46]), Європейського Союзу (Біла книга про спорт [54] підкреслюється значимість спорту для всіх у розв'язанні важливих соціально-економічних питань та сприянні здоров'ю, вихованню, освіті, загальному розвитку особистості. Міжнародний олімпійський комітет все більшу увагу приділяє координації зусиль спортивних організацій у використанні можливостей спорту для всіх стосовно профілактики різних захворювань шляхом використання доступних форм рухової активності [40, с. 126-129].

Системний аналіз світового масиву наукових знань та міжнародного досвіду стосовно розвитку спорту для всіх свідчить про певне опрацювання теоретичних засад цього процесу, особливостей формування та реалізації відповідної державної політики, нормативно-правових, соціальних та економічних аспектів функціонування системи спорту для всіх.

Разом з цим експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я [48, с. 14-15] зазначають, що в Європі спосіб життя кожної п'ятої людини характеризується незначним рівнем або повною відсутністю рухової активності. Ця проблема найбільш актуальна для країн східної частини континенту і передусім для України.

В українському суспільстві через низку об'єктивних та суб'єктивних причин недооцінюються можливості рухової активності у веденні здорового способу життя та зміцненні здоров'я громадян, профілактиці шкідливих звичок, передусім серед молоді, та у вирішенні інших важливих соціально-економічних проблем. Принциповим моментом є приведення у відповідність до реалій сьогодення

системи залучення населення до рухової активності оздоровчої спрямованості та відхід від твердо вкорінених стереотипів, характерних для попередніх часів.

Для сучасного українського суспільства винятково важливого значення набуває вивчення особливостей зняття авторитарних обмежень на шляху впровадження в життєдіяльність різних груп населення рухової активності на основі гуманізації цього процесу, орієнтування його на інтереси конкретної людини з врахуванням її запитів, можливостей, нахилів, мотивів та ціннісних настанов. Це викликає нагальну потребу проведення досліджень з проблем формування в Україні якісно нової системи залучення населення до рухової активності – спорту для всіх, що стане підсистемою системи більш високого порядку – здорового способу життя.

**Об'єкт дослідження** – особливості функціонування спорту для всіх в Україні.

**Предмет дослідження** – процеси гуманізації залучення населення до фізичної активності в Україні.

**Мета дослідження** – науково обґрунтувати особливості процесу залучення населення до рухової активності як методологічної складової спорту для всіх.

**Завдання дослідження:**

1. Визначити сутність спорту для всіх як суспільного явища та історичні передумови його формування.

2. Охарактеризувати систему залучення населення до рухової активності в Україні.

3. Обґрунтувати способи державного управління спортом для всіх в Україні.

**Методи дослідження:** метод системного аналізу; метод поєднання логічного та історичного; аналіз наукової літератури та документів, передового вітчизняного та зарубіжного досвіду; метод порівняння та зіставлення; метод функціонально-структурного аналізу; соціологічне опитування; методи математичної статистики.

**Практичне значення одержаних результатів.** Результати дослідження можуть бути застосовані у різних практичних сферах, пов'язаних із формуванням

системи спорту для всіх в Україні. Основні теоретичні положення роботи доведені до рівня конкретних пропозицій і рекомендацій щодо формування системи спорту для всіх в Україні на основі гуманізації процесу залучення населення до рухової активності.

**Апробація результатів дослідження.** Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на V Всеукраїнській студентській науковій конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку сучасної освіти і науки України» (м. Кам'янець-Подільський, 12 березня 2019 року).

**Публікації.** Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

**Структура та обсяг дипломної роботи магістра.** Роботу викладено на 94 сторінках, з яких: 85 основного тексту, що містить 8 таблиць і 1 рисунок. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків та зі списку 100 використаних літературних джерел.

## ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературних джерел та практичного досвіду організаційної роботи у сфері фізичної культури і спорту дозволив встановити, що численними дослідниками з різних країн поставлено та вирішено цілий ряд актуальних питань, що стосуються різних аспектів розвитку спорту для всіх, ставлення до них держави, окремих соціальних груп та суспільства в цілому. Слід зазначити, що переважна більшість досліджень проблем спорту для всіх відображає реалії суспільств, яким притаманні соціальні системи, що ґрунтуються на підвалинах демократії та гуманізму, визнанні пріоритету прав людини, у тому числі права на здоровий спосіб життя. Водночас поза увагою сучасних дослідників залишилися проблеми формування системи спорту для всіх як складової здорового способу життя з урахуванням специфіки нинішнього етапу розвитку Української держави.

2. Функціонування та розвиток системи спорту для всіх у світовому контексті (50-60 % населення провідних країн світу залучено до рухової активності) базуються на гуманістичних засадах, що передбачають: врахування потреб та можливостей людей; постійне адаптування до внутрішніх та зовнішніх змін; добровільність залучення людей до рухової активності; усвідомлення учасниками спорту для всіх його можливостей для збереження здоров'я та активного дозвілля.

3. В Україні у період 1960-1990-х років, коли у світі формувалася та розвивався спорт для всіх, функціонувала малоефективна система залучення населення до рухової активності (в межах 5-6 % загальної кількості осіб). Визначальною детермінантою цього процесу стала застаріла методологія вітчизняної системи фізичного виховання різних груп населення, яка базувалась на пріоритеті інтересу держави і незначною мірою враховувала реальні потреби населення в руховій активності. Недосконалість вітчизняної системи залучення населення до рухової активності в радянський період (з кінця 1950-х років) була зумовлена такими чинниками: декларативність та відсутність ресурсного забезпечення відповідних партійних та державних рішень; ігнорування нової

міжнародної стратегії розвитку фізичного виховання – спорту для всіх; збереження старих програмних та нормативних засад фізичного виховання різних груп населення, що втілювались в комплексі ГПО; пріоритетне місцем спорту вищих досягнень порівняно з оздоровчою роботою у всіх компонентах сфери фізичної культури і спорту.

4. Формування системи спорту для всіх відповідно до особливостей сучасного етапу розвитку України має базуватися на концепції гуманізації процесу залучення населення до рухової активності, що є системою поглядів на напрями впровадження гуманізму та подолання авторитаризму вітчизняної системи фізичного виховання різних груп населення. Обґрунтовано такі основні положення цієї концепції: орієнтування державної політики на створення умов для активного дозвілля, здорового способу життя, зміцнення здоров'я та профілактики хронічних неінфекційних захворювань; визнання кожної людини головним об'єктом та суб'єктом процесу залучення до рухової активності; врахування інтересів, потреб та здібностей конкретної людини в процесі залучення її до рухової активності; гарантування добровільності у виборі кожною людиною форм та засобів рухової активності; надання рівних можливостей кожній людині у доступності занять руховою активністю; забезпечення високоморальних відносин між всіма учасниками спортивного руху, повага до свободи і гідності кожної людини; сприяння самовдосконаленню та гармонійному розвитку особистості в процесі залучення до рухової активності.

5. Встановлено, що спорт для всіх – це самостійне соціальне явище, що полягає у регулярному використанні різними групами населення під час дозвілля доступних видів рухової активності належного обсягу шляхом участі у відповідних спортивних заходах, самостійних заняттях та/або заняттях в формальних організаціях чи неформальних групах для зміцнення здоров'я та покращення якості життя людини.



## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А. Г. Цитрин. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2006. № 10. С. 157-161.
2. Апанасенко Г. Л. Избранные статьи о здоровье .Київ, 2005. 48 с.
3. Апанасенко Г. Л. Книга о здоровье. Київ: Медкнига, 2007. 132 с.
4. Аристотель. Сочинения в четырех томах. Т. 1. [ред. В. Ф. Асмус]. Москва: Мысль, 1976. 550 с.
5. Атаманчук Г. В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы): [учеб. пособие]. Москва: ОАО ВНОП «Экономика», 2000. 302 с.
6. Атаманчук Г. В. Управление – фактор развития. Размышления об управленческой деятельности. Москва: ОАО ВНОП «Экономика», 2002. 567 с.
7. Б. М. Шиян. Теорія і методика фізичного виховання. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. Частина 1. 272 с.
8. Бака М.М. Организационно-методологические основы развития физической культуры и спорта в республике (на материале Украинской ССР): дис. ... д-ра пед. наук в форме науч. доклада: 13.00.04. Москва, 1990. 32 с.
9. Бакуменко В. Теоретичні засади державно-управлінських рішень (базові підходи, концепції, теорії, ідеї). Київ: Командор. 2000. № 1. С. 8-12.
10. Беланова Р. А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах України – США. Київ: Університетське видавництво «Пульсари», 2002. 214 с.
11. Бітаєв В. А. Эстетичне виховання і гуманізація особи. Київ: ДАКККиМ, 2003. 232 с.
12. Бомова Н. Б. Рекреационный спорт в Финляндии. Теория и практика физической культуры. 1989. № 6. С. 15-17.

13. Брагина Л. М. Итальянский гуманизм. Этические учения XIV–XV веков. Москва: Высшая школа, 1977. 254 с.
14. Булатова М. М. Европейский опыт: уроки и ориентиры. Спортивная медицина. 2007. № 1. С. 3-10.
15. Булич Э. Г., Муравов И. В. Здоровье человека: Биологическая основа жизнедеятельности и двигательная активность в ее стимуляции. Киев: Олимпийская литература, 2003. 424 с.
16. Бунчук М. Ф. Організація фізичної культури. Київ: Вища школа, 1970. 295 с.
17. Квартальнов В. А. Физическая культура и спорт. Москва: Советский спорт, 2001. 416 с.
18. Вавилов Ю. Н. Концептуальные предпосылки перестройки школьной системы физического воспитания в СССР. Теория и практика физической культуры. 1990. № 10. С. 2-9.
19. Вайс К. Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики [пер. з англ. Р. Ткачук та М. Корчинська / наук. ред. пер. О. Кілієвич]. Київ: Основи, 2000. 671 с.
20. Виханский О. С. Стратегическое управление. Виханский О. С. [2-е изд., перераб. и доп.]. Москва: Экономистъ, 2006. 296 с.
21. Войнар Ю. Состояние «Спорта для всех» во Франции, тенденции развития. Четвертый Міжнародний науковий конгрес «Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації»: тези доповідей. Київ: Олімпійська література, 2000. С. 468.
22. Волков Л. В. Спорт для всех: концепция спортивного стиля жизни детей и молодежи Украины. Актуальні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України. (Тернопіль, 24-25 червня 2004 р.). Тернопіль, 2004. С. 184-188.
23. Вучева В. В. Аспекты гуманизации образования по физической культуре студентов вузов. Теория и практика физической культуры. 2006. № 7. С. 24-26, 39.

24. Высоцки Ц.А. Ценности олимпизма как фактора гуманизации образования в вузе физкультурного профиля: автореф. дис. на присвоение научной степени канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры». Минск, 2006. 20 с.

25. Гаврикова О.Ю. Формирование гуманистической педагогической позиции студентов физкультурного вуза на основе активизации нравственно-когнитивной и субъективной сфер: автореф. дис. на присвоение научной степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Омск, 2004. 24 с.

26. Гегель Г. В. Система наук. Сочинения. Москва: Соцэкгиз, 1959. Т. 12. 1959. 440 с.

27. Герасимова І.Г. Гуманізація професійної підготовки майбутніх менеджерів виробничої сфери: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ, 2002. 19 с.

28. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту: підручник. Львів: Бак, 2001. 624 с.

29. Гурье Л. И. Проектирование педагогических систем: учеб. Пособие. Казань, 2004. 212 с.

30. Гуськов С. «Спорт для всех» и телевидение в России. Четвертый Міжнародний науковий конгрес «Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації»: тези доповідей. Київ: Олімпійська література, 2000. С. 474.

31. Гуськов С. И. Государство и спорт. Москва, 1996. 176 с.

32. Гуськов С. И., Соколов А. С. Местные органы власти и спорт. Москва: Полиграф-сервис, 1998. 223 с.

33. Гуськов С. И. Переход к рыночной экономике и развитие физической культуры и спорта. Теория и практика физической культуры. 1991. № 2. С. 11-15.

34. Гуськов С. І. Повчальний приклад. Спортивна газета. 1989. № 136 (14 листопада). С. 4.

35. Дашутін Г.П. Гуманізація політичного процесу як мета і засіб модернізації України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». Київ, 2002. 16 с.

36. Державні цільові програми та упорядкування програмного процесу в бюджетній сфері / [ред. В.М. Гейць]. Київ: Наукова думка, 2008. 383 с.

37. Джери Д. Большой толковый социологический словарь. Том 2: [пер. с англ.] Москва: Вече, АСТ. 2001. 528 с.

38. Дивина Г. В. О социальной сущности кампании «Спорт для всех» в капиталистических странах Западной Европы. Теория и практика физической культуры. 1985. № 9. С. 58-61.

39. Додонов Р.О. Гуманізація етнічних відносин як фактор розвитку свободи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.11 «Релігієзнавство». Запоріжжя, 1995. 24 с.

40. Дрогомирецкий И. И., Маховикова Г. А., Кантор Е. Л. Стратегическое планирование. Москва: Издательство: Вектор, 2006. 346 с.

41. Дубогай О. Д., Тучак А. М., Костикова С. Д. Основні поняття і терміни оздоровчої фізичної культури та реабілітації [навчальний посібник]. Луцьк: Надстир'я, 1998. 104 с.

42. Дутов А.В. Гуманизация физического воспитания студентов в высших учебных заведениях: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Сочи, 1999. 119 с.

43. Дутчак М. В. Актуальність досліджень проблем управлінського контролю в системі фізичного виховання. Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації: Тези доповідей четвертого міжнародного наукового конгресу. Київ: Олімпійський спорт, 2000. С. 478.

44. Дутчак М. В. Окремі аспекти реформування системи фізичного виховання в Україні. Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: збірник наукових праць РЕГІ. Рівне: Ліста, 1999. С. 158-162.

45. Дутчак М. В. Окремі технології управлінського контролю за фізичною активністю населення в європейських країнах. Молода спортивна наука України. Львів: ЛДІФК, 2000. Випуск 4. С. 75-77.

46. Дутчак М. В. Особливості розвитку фізичної культури і спорту на регіональному рівні в умовах незалежної України (на прикладі Рівненської області). Психолого-педагогічні основи гуманізації виховання і навчання в школах і вищих навчальних закладах: Збірник наукових праць Рівненського економіко-гуманітарного інституту. Рівне: Тетіс, 2000. С. 136-140.

47. Дутчак М. В. Реалії та перспективи трансформації масового спортивного руху в Україні. Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Збірник наукових праць. Ч.ІІ. Рівне: Редакційно-видавничий центр Міжнародного університету «РЕГІ» імені академіка Степана Дем'янчука, 2003. Випуск III (частина II). С. 200-212.

48. Жаров К., Жарова Л. С ярлыком «Спорт для всех». Спорт за рубежом. 1986. № 19. С. 14-15.

49. Жолдак В. И., Сейранов С. Г. Менеджмент. Москва: Советский спорт, 1999. 528 с.

50. Жолдак В. И. Менеджмент спорта и туризма. Москва: Советский спорт, 1999. 322 с.

51. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1621-15>.

52. Здоровье – 21: Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ. Копенгаген: Европейское региональное бюро ВОЗ, 1999. 311 с.

53. Зенин О. К. Спорт и гуманизм. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2007. № 5. С. 204-207.

54. Исаев А. А. Идеология Совета Европы пока не востребована российским спортом. Спорт для всех. 2001. № 2. С. 4.

55. Исаев А. А. Спортивная политика России. Москва: Советский спорт, 2002. 512 с.

56. История физической культуры и спорта: [учеб. для ин-тов физ. культ.] [ред. В. В. Столбов]. Москва: Физкультура и спорт, 1983. 359 с.

57. Канада: государство и спорт. Обзорная информация. Москва: ВНИИФК, 1988. 32 с.

58. Капитонов В. И., Кожеваткин В. М. О комплексном подходе к решению перспективных проблем массовой физической культуры и спорта. Теория и практика физической культуры. 1982. № 10. С. 31-33.

59. Капустин П. Тенденции в движении спорта для всех. Спорт для всех. 1999. № 3-4. С. 18-19.

60. Литвиненко С.Н. Педагогическая система управления развитием спорта для всех: дис. ... доктора пед. наук: 13.004. Нальчик, 2005. 392 с.

61. Литвиненко С. Н. Социально-педагогические основы спорта для всех. Олімпійський спорт і спорт для всіх: тези доповідей. ІХ Міжнародний науковий конгрес. Київ: Олімпійська література, 2005. С. 589.

62. Литвиненко С. Н. Спорт для всех и элитный спорт – противники или партнеры? Спорт для всех. 2002. № 4. С. 38-40.

63. Магльований А. В., Кунинець О. Б., Дзівенко О. А. та ін. Можливість цілеспрямованого «формування» структури особисті через моторну активність. Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи. Дрогобич: КОЛО, 2005. С. 213-219.

64. Магльований А. В., Кунинець О. Б., Стрельбицький Л. В., Новіцький О. О. Організація навчального процесу з фізичного виховання студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні. Вісник Прикарпатського університету, Серія: Фізична культура. 2007. Вип. 5. С. 88-91.

65. Макаров В. В. Социальное управление. Москва, 2000. 236 с.

66. Мицкан Б. М. Вплив психологічних чинників на рухову діяльність. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: [наукова монографія / ред. проф. Єрмаков С. С.]. Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). 2007. № 6. С. 197-199.

67. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Закономірності функціонування та розвитку. Київ: Олімпійська література, 2007. 216 с.

68. Носко М. О. Проблема рухової активності молоді в сучасній літературі. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: [наукова монографія / ред. проф. Єрмаков С.С.]. Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2001. № 24. С. 15-24.

69. Носко М. О. Теоретичні та методичні основи формування рухової функції у молоді під час занять фізичною культурою та спортом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання». Київ, 2003. 53 с.

70. Общероссийский классификатор профессий рабочих, должностей служащих и тарифных разрядов (ОКПДТР) [Електронний ресурс]. – URL: <http://doc.unicor.ru/classifiers/classifiers-OKPDTR>.

71. Ожегов С. И. Словарь русского языка. Москва: Мир и образование, 2003. 24-е изд., испр. 2003. 1200 с.

72. Основы современной философии [ред. М. Н. Росенко]. СПб: Издательство «Лань», 2001. 384 с.

73. Партико Т. Б. Загальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 416 с.

74. Паршиков А. Т. Спортивная школа как социально-педагогическая система: социальное проектирование: [монография]. Москва: Советский спорт, 2003. 352 с.

75. Паффенбаргер Р., Ольсен Э. Здоровый образ жизни. Киев: Олимпийская литература, 1999. 319 с.

76. Соколов А. С. Основные направления деятельности местных органов власти в развитии физической культуры и спорта в зарубежных странах и в России: автореф. дис. на присвоение научной степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04. «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры». М., 1998. 24 с.

77. Соколов А. С. Роль и участие местных органов власти Германии и Франции в развитии физического воспитания и спорта. Теория и практика физической культуры. 1999. № 4. С. 45-49.

78. Федорова Т. Д. Гуманизм как проблема философии (в онтометафизических и гносеологических контекстах). Саратов: СЮИ МВД России, 2000. 156 с.

79. Физкультура и спорт в Финляндии [Электронный ресурс] – URL: <http://virtual.finland.fi/finfo/russian/sportexe.html>

80. Философия и социология спорта в XXI веке: «Круглый стол» журнала «Теория и практика физической культуры» совместно с кафедрой философии и социологии РГАФК. Теория и практика физической культуры. 2000. № 6. С. 46-55.

81. Шаги к здоровью. Основа для содействия физической активности в целях укрепления здоровья в Европейском регионе. Копенгаген: Европейское региональное бюро ВОЗ, 2007. 45 с.

82. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 2. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 248 с.

83. Шкретій Ю. М. Напрями реформування системи фізичної культури і спорту в Україні. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. Київ: Науковий світ, 2004. № 1. С. 5-10.

84. Шуян Б. М. Организационно-методическое обеспечение муниципальной программы «Физическое воспитание» и здоровье детей и подростков. Физическая культура и спорт в профилактике наркомании и преступности среди молодежи. Краснодар, 2002. С. 151-156.

85. Chaker A. Good governance in sport – A European survey. Strasbourg: Council of Europe, 2004. 101 p.

86. Chaker A. Study on national sports legislation in Europe. Strasbourg: Council of Europe, 1999. 144 p.

87. Dutchak M. Sport for All in Ukraine. ESC. NEWSLETTER: The 16th European Sports Conference informs. 2004. No 2. P. 344.



88. Dutchak M. Sport participation in Ukraine. 10th World Sport for All Congress 2004: Book of Abstracts. Rome, 2004. P. 43.
89. Heinila K. Social Research and Sport in Finland. Sportwissenschaft. 1989. Vol. 18. P. 8-25.
90. Hylton K., Bramham P. Sports Development. Policy, process and practice [Second edition]. London and New York: Routledge, 2008. 264 p.
91. Masakowski E. Strategy Making Under Causal Ambiguity: Conceptual Issues and Empirical Evidence. Organization Science. 1997. July-Aug. P. 414-423.
92. Tõnise T. Council of Europe and Sport. Sports in Europe. 2007. № 3. P. 3.
93. University of Northumbria at Newcastle [Электронный ресурс] – URL: <http://www.northumbria.ac.uk>
94. Viti A. A new course: morality, rediscovery of human values and pluralism. 10th World Sport for All Congress 2004: Book of Abstracts. Rome, 2004. P. 83.
95. Walker G. How to include as many people as possible? Making sport attractive for all, proceedings book. XVI European Sports Conference. Zagreb: Ministry of Education and Sport of the Republic of Croatia, 2003. P. 21-25.
96. Weber W., Schnieder C., Kortlüke N. Die wirtschaftliche Bedeutung des Sports. Schorndorf: Hofmann, 1995. 394 s.
97. White Paper on Sport [Электронный ресурс] – URL: [http://ec.europa.eu/sport/whitepaper/wp\\_on\\_sport\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/sport/whitepaper/wp_on_sport_en.pdf)
98. World Sport for All Congress [Электронный ресурс] – URL: [http://www.olympic.org/uk/organisation/commissions/sportforall/congress\\_uk.asp](http://www.olympic.org/uk/organisation/commissions/sportforall/congress_uk.asp)
99. Yamaguchi Y. Sport for All and National Policy in Japan / Y. Yamaguchi // The 8<sup>th</sup> Asia Pacific Sport for All Association Congress: Extract Report. Taipei: Chinese Taipei Olympic Committee, 2004. P. 61-66.
100. Yamaguchi Y. Integration and Sport for All: The Japanese Perspective. TAFISA Magazine. 2007. № 1. P. 41-45.